vers VOOR vers

LEZING 1
63 MINUTEN



NAHUM

1-3

Gods oordeel over Ninevé en de bevrijding van Juda uit de Assyrische onderdrukking.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/nahum/1-3

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Nahum en Jona: twee boodschappen voor Ninevé	2 min	4
2	De datering van Nahums profetie	2 min	5
3	Nahums afkomst en de koningen van Juda	4 min	6
4	Profetieën voor heidense volken	2 min	8
5	De naam Nahum en het geslachtsregister	2 min	9
6	Herhaling in Hebreeuwse poëzie	3 min	10
7	God is genadig, maar niet toegeeflijk	3 min	11
8	Gods geduld en Ninevés tijdelijke bekering	2 min	13
9	Stormen en smeltende bergen als beeldspraak	4 min	14
10	Niemand kan Gods toorn weerstaan	2 min	16
11	Gods goedheid als grond voor Zijn oordeel	3 min	17
12	Sanheribs aanval op Jeruzalem afgeslagen	3 min	19
13	Bevrijding van het Assyrische juk	3 min	21
14	Het goede nieuws bij Jesaja en Paulus	2 min	23

15	De aanval op Ninevé en de rode krijgers	3 min	24
16	De strijdwagens en uitleg over moderne auto's	4 min	26
17	De rivier breekt Ninevés verdediging	2 min	28
18	Ninevé geplunderd: het leeuwenhol verdwijnt	3 min	29
19	De bloedstad als hoer te schande gemaakt	2 min	32
20	Thebe als waarschuwing voor Ninevé	3 min	33
21	Angst en machteloosheid bij Ninevés val	3 min	35
22	Vergeefse verdediging en vluchtende sprinkhanen	3 min	37
23	Ninevé verdwijnt en niemand rouwt	4 min	39
	Om verder te lezen		41

1

Nahum en Jona: twee boodschappen voor Ninevé

We gaan kijken naar het korte boek Nahum, dat in ons Oude Testament direct na het boek Micha staat. In het Griekse Oude Testament, de Septuaginta, hebben de vertalers bijna drie eeuwen voor Christus de Hebreeuwse tekst in het Grieks vertaald en hun eigen volgorde van de boeken aangebracht. In de Septuaginta volgt Nahum direct op Jona. Om de een of andere reden staat het boek Micha in de Hebreeuwse canon en in die van ons tussen Jona en Nahum. Het is niet echt duidelijk waarom. Het lijkt duidelijk dat de Septuaginta dit direct na Jona plaatst omdat het een vervolg op Jona is.

Jona en Nahum zijn de enige twee profeten die tegen de stad Ninevé hebben geprofeteerd, de hoofdstad van Assyrië. Natuurlijk is Assyrië het volk dat uiteindelijk het noordelijke koninkrijk Israël heeft vernietigd. Ook daarvoor hadden de Joden al geen enkele liefde voor Assyrië. Assyrië was in die tijd een gewelddadige grootmacht, en wanneer het volken overwon, was het buitengewoon meedogenloos, heel wreed. Ik heb beschrijvingen gelezen en gehoord van hoe ze hun gevangenen behandelden, en eerlijk gezegd zou het weerzinwekkend zijn om dat te beschrijven. Ze namen er niet zomaar genoegen mee mensen te overwinnen en te doden. Ze wilden dat die mensen gemarteld werden en dat hun leven werd verwoest, in plaats van hen noodzakelijkerwijs allemaal te doden. Natuurlijk was iedereen bang voor Assyrië, want Assyrië was de opkomende grootmacht in de tijd waarin zowel Jona als Nahum schreef.

Maar Nahum schreef later dan Jona. Je herinnert je misschien hoe hij naar Ninevé ging. Iedereen kent het verhaal van Jona. Hij wilde daar absoluut niet heen. Hij wilde niet dat Ninevé zich zou bekeren en door God behouden zou worden, maar God zei dat hij moest gaan. Hij predikte in Ninevé en ze bekeerden zich. Ninevé is geen volk; het was een hoofdstad. Maar de bekering van Ninevé betekende dat de koning van Assyrië, in elk geval een tijdlang, niet agressief en meedogenloos zou zijn. Als hij zich voor God

van zijn kwaad bekeerde, zou hij op zijn minst kortstondig een einde maken aan zijn veldtocht van verwoesting en wreedheid. In zekere zin kan de prediking van Jona zijn eigen land, Israël, dus hebben gered van een vernietiging door Assyrië die anders eerder zou zijn gekomen, doordat de Assyriërs zich bekeerden.

2

De datering van Nahums profetie

Maar dat hield niet zo lang stand. Het was enige tijd later, 150 jaar na de tijd van Jona, dat Assyrië inderdaad viel voor de Meden en de Babyloniërs, in het jaar 612 voor Christus. Gewoonlijk wordt aangenomen dat Nahum, die minstens een paar generaties na Jona leefde, waarschijnlijk vrij kort voor de naderende verwoesting van Ninevé profeteerde. Hij profeteerde in elk geval vóór 612, want toen viel Ninevé, en hij voorspelt die val. Hij schrijft dus niet na die tijd. De laatst mogelijke datering van Nahum zou 612 voor Christus zijn, maar de vroegst mogelijke datering zou rond 663 voor Christus liggen.

Tussen 663 en 612 liggen ongeveer 50 jaar. Er is dus een periode van ongeveer 50 jaar, en Nahum kan ergens in die periode vallen. Jona leefde vóór die tijd. Maar de reden dat we zeggen dat de vroegst mogelijke datering 663 zou zijn, is dat de Assyriërs toen de inwoners van Thebe in Egypte overwonnen. Thebe en de verwoesting ervan worden in dit boek genoemd, in hoofdstuk 3, vers 8, waar hij tegen Assyrië zegt:

> Bent u beter dan No-Amon, dat aan de rivieren ligt, met water eromheen, met de zee als vestingwal, haar muur bestaat uit zee?
>
> NAHUM 3:8

Nu is No Amon de oude naam voor Thebe, en alle commentaren wijzen daarop. Dus:

Ben jij beter dan Thebe?

Vervolgens gaat hij verder en vertelt hij hoe Thebe voor de Assyriërs was gevallen.

De Assyriërs zijn niet onoverwinnelijker dan hun slachtoffers. Ze hadden Thebe al veroverd toen dit werd geschreven, en hij zegt eigenlijk: ‘Nou, jullie zullen niet langer standhouden dan zij. Jullie hebben hen ten val gebracht; jullie zullen zelf aan de beurt komen om ten val gebracht te worden.’ Omdat Thebe in 663 voor Christus viel, is dit na 663 maar vóór 612 geschreven. Daar ligt dus een tijdsruimte van 50 jaar tussen.

3

Nahums afkomst en de koningen van Juda

Als Nahum vroeg in die periode leefde, zou hij een tijdgenoot zijn van Manasse, de slechte koning, de slechtste koning die Juda ooit heeft gehad. Manasse was de zoon van Hizkia, en hij regeerde na de val van het noordelijke koninkrijk. Nahum bevond zich blijkbaar in het gebied van het noordelijke koninkrijk. Hij moet dus een van de weinigen zijn geweest die niet door de Assyriërs werden weggevoerd toen zij Israël in het noorden veroverden. Of hij kan een Judeeër zijn geweest. Het is niet echt duidelijk waar hij woonde. Hij was een Elkosiet, staat er, wat betekent dat hij uit Elkos kwam. Maar de stad Elkos is tot op heden niet met zekerheid door geleerden geïdentificeerd, dus niemand weet het zeker. Sommigen situeren haar in het gebied van Galilea, maar dat is juist het gebied dat in zijn tijd grotendeels ontvolkt zou zijn geweest door de Assyrische omverwerping van het noordelijke koninkrijk.

Er staat wel één zin van hem in die erop zou kunnen wijzen dat hij een Judeeër was. Dat wil zeggen dat hij tot Juda behoorde, dat niet veroverd was. Ze waren in de tijd van Hizkia door Assyrië bedreigd, maar niet veroverd. Dit zou daarna zijn. Manasse was de zoon van Hizkia die na hem regeerde.

Nahum 1:15:

> Zie op de bergen de voeten van hem die het goede boodschapt, die vrede laat horen! Vier uw feestdagen, Juda, kom uw geloften na, want de verderfelijke man zal voortaan niet meer door u heen trekken, hij is helemaal uitgeroeid.
>
> NAHUM 1:15

Deze uitspraak dus,

> Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten van hem die het goede boodschapt, die vrede laat horen, die een goede boodschap brengt van het goede, die heil laat horen, die tegen Sion zegt: Uw God is Koning.
>
> JESAJA 52:7

is duidelijk een gedeeltelijk citaat van Jesaja, die hetzelfde zei in Jesaja 52:7 en die aanzienlijk eerder leefde, waarschijnlijk minstens een generatie eerder. Nahum lijkt beïnvloed te zijn door de profetieën van Jesaja, maar hij richt zich wel tot Juda. Hij zegt:

Juda, vier je feesten op de afgesproken tijden.

Als hij zich in deze ene uitspraak tot Juda richt, zou hij heel goed onder de mensen van Juda hebben kunnen wonen. Dan zou hij dus tot het zuidelijke koninkrijk behoren. Niemand weet echt waar hij precies vandaan kwam, want zijn stad, Elkos, is nooit met zekerheid geïdentificeerd.

We hebben een globaal tijdvak. Als hij nog in de tijd van Manasse leefde, dan was dat een tijd die heel vijandig stond tegenover profeten van Jehovah. Manasse was de koning die alle mensen van Juda verplichtte om afgoden te aanbidden, en hij offerde zelf zijn kinderen aan Molech, enzovoort. Het was een verschrikkelijke tijd van geloofsafval in Juda. Maar een paar generaties later was Josia koning. Velen menen dat er ook een herleving van de profetie geweest kan zijn, omdat Josia hervormingen doorvoerde, enzovoort. De profeet Jeremia was een tijdgenoot van Josia. Ezechiël was een tijdgenoot van Josia, en mogelijk was Nahum dat ook.

Het boek zelf vertelt ons eigenlijk niet waar hij woonde op een manier die we kunnen thuisbrengen. Ook noemt het niet het precieze jaar of wie er koning was in Juda. Want hij spreekt niet tot Juda, behalve in dat ene vers waarin hij Juda op een hoopvolle manier aanspreekt, op een soort veelbelovende manier. Verder is het boek gericht tot Ninevé.

4

Profetieën voor heidense volken

Deze profeten schreven profetieën aan deze heidense volken. Jeremia deed dat in een aantal hoofdstukken. Hij richtte zich niet tot Ninevé, maar wel tot Assyrië, en ook tot Babel, Edom en de Filistijnen, enzovoort. Jesaja deed dat ook. Veel van deze profeten richtten zich tot deze heidense volken. Het is niet duidelijk of ze daadwerkelijk naar deze heidense volken gingen om deze profetieën ten overstaan van hen uit te spreken, of dat ze eigenlijk spraken ten behoeve van de Joden die deze profetieën zouden lezen. Het is een bemoedigend woord dat God dit tegen die mensen te zeggen heeft, als ze het ooit zouden horen. Misschien zouden ze nooit de gelegenheid krijgen om het te horen.

Jona ging daadwerkelijk naar Ninevé, en hij predikte inderdaad:

> En Jona begon de stad in te gaan, één dagreis. Hij predikte en zei: Nog veertig dagen en Ninevé wordt ondersteboven gekeerd!
>
> JONA 3:4

en toen bekeerden ze zich. Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Nahum en Obadja spraken wel profetieën tot de heidense volken. Of ze daadwerkelijk door het hele Nabije Oosten reisden, deze hoofdsteden bezochten en deze woorden ten overstaan van hen uitspraken, is twijfelachtig. Het is niet onmogelijk. Er wordt ons niet verteld dat ze het deden, en ook niet dat ze het niet deden. Dus we weten het eigenlijk niet. Het enige wat we weten, is dat ze deze profetieën tegen deze volken uitspraken alsof ze tot hen gericht waren.

Nogmaals, dat zou meer een manier kunnen zijn om hun daadwerkelijke lezers in Juda te bemoedigen: dit is wat God tegen hun vijanden te zeggen heeft, maar die vijanden krijgen de profetieën misschien nooit echt te horen. Of ze zouden ze als brieven naar de hoofdsteden van deze gebieden gestuurd kunnen hebben. We hebben geen idee. Afgezien van Jona zelf, die naar Ninevé ging, wordt ons niet verteld hoe deze andere profeten zich tot deze heidense volken richtten. Het kan als een brief naar Ninevé zijn gestuurd. Het zou kunnen dat hij erheen ging. Of misschien zat hij gewoon op zijn

gemak in Juda en schreef hij deze veroordeling van Ninevé, zodat degenen die het zouden lezen, zouden inzien dat dit is wat God met hun vijanden gaat doen. Zo zou het dus een bemoediging voor zijn lezers zijn.

5

De naam Nahum en het geslachtsregister

Laten we nu echt naar het boek zelf kijken. Ik moet dit nog zeggen: de naam Nahum is in het Hebreeuws verwant aan de naam Nehemia. ‘Nahum’ betekent ‘troost’. Nehemia betekent ‘de troost van Jahweh’. Het is een veelvoorkomend grondwoord voor namen. Er zijn verschillende Nehemia's in de Bijbel. Er is maar één Nahum die we kennen, met de mogelijke uitzondering van die in Lukas. Dat kan deze Nahum zijn, of een andere.

In wat ik beschouw als het geslachtsregister van Maria — sommigen denken dat het het geslachtsregister van Jozef is — staat in Lukas hoofdstuk 3, vers 25:

> de zoon van Mattathias, de zoon van Amos, de zoon van Naüm, de zoon van Esli, de zoon van Naggai,
>
> LUKAS 3:25

en daarna volgt nog een hele reeks andere namen. Maar daar hebben we dus de zoon van Amos en de zoon van Nahum.

De Amos om wie het hier gaat, is niet de profeet Amos, en de Nahum kan deze profeet zijn, maar dat hoeft niet. Van de meeste mensen met deze namen in die geslachtsregisters weten we niets, behalve hun naam en wie volgens de tekst hun ouder en hun zoon waren. Maar dit is de enige andere plaats, Lukas 3:25, waar de naam Nahum voorkomt, of het nu om dezelfde persoon gaat of om een andere.

[Vertalersnoot: de Engelse vertaling schrijft hier ‘Nahum’; de HSV schrijft ‘Naüm’.]

6

Herhaling in Hebreeuwse poëzie

Nu denk ik dat we hiernaar kunnen kijken. Er staat:

> De last van Ninevé. Het boek van het visioen van Nahum uit Elkos. Een na-ijverig God en een Wreker is de HEERE, een Wreker is de HEERE, en zeer grimmig. Een Wreker is de HEERE voor Zijn tegenstanders, en Hij handhaaft Zijn toorn jegens Zijn vijanden.
>
> NAHUM 1:1-2

Je zult merken — misschien merk je het wel, misschien ook niet — dat vrijwel het hele boek in dichtvorm geschreven is. Dat deden de profeten. Hebreeuwse poëzie wordt, voor het geval je dat niet weet, niet gekenmerkt door rijm, zoals Amerikaanse of Engelse poëzie meestal. Ze wordt gekenmerkt door herhaling, door versparen. Ofwel hetzelfde wordt twee keer achter elkaar op verschillende manieren gezegd, of misschien drie keer achter elkaar. Het Hebreeuwse oor waardeerde echt de fraaie klank van het op verschillende manieren kunnen zeggen van hetzelfde. Je zult dus meteen aan het begin, in vers 2, opmerken:

God is jaloers, de Heer neemt wraak. De Heer neemt wraak en is woedend. De Heer zal wraak nemen op Zijn tegenstanders. Hij bewaart Zijn woede voor Zijn vijanden.

Let erop dat de eerste twee regels in wezen hetzelfde zijn. Het feit dat Hij wraak neemt, wordt herhaald. De volgende twee regels nemen dat woord ‘wraak’ over en zeggen dat die tegen Zijn vijanden gericht is. Vervolgens zegt de regel daarna hetzelfde als de derde regel:

Hij bewaart Zijn woede voor Zijn vijanden.

Dit komt heel vaak voor in Hebreeuwse poëzie. Voor ons als Nederlandse lezers maakt dat het misschien een beetje langdradig. ‘Maar heeft hij dat niet al gezegd?’ Ja, dat heeft hij. De reden dat hij zichzelf herhaalt, is juist dat dit soort herhaling kenmerkend

is voor Hebreeuwse poëzie.

Bijna alle profeten schreven in dichtvorm. Ze hadden dus niet alleen door inspiratie een boodschap van God ontvangen; ze waren ook literaire mensen. Ze waren dichters. Hij begint met te zeggen dat God na-ijverig is, waarmee hij bedoelt: over Zijn volk Israël. Op dat moment had Assyrië het noordelijke koninkrijk Israël vernietigd. Ze hadden ook Juda al bedreigd.

God is jaloers. Dat betekent dat Hij beschermend is. Een man kan jaloers worden als een of andere kerel met zijn vrouw probeert te flirten of haar probeert te verleiden. Daar zou een echtgenoot jaloers van worden. Of als iemand zijn vrouw kwaad zou willen doen, zou zijn beschermingsdrang voor zijn vrouw oplaaien. Daar spreekt God hier over. Hij is in beschermende na-ijver over Zijn vrouw Israël ontbrand vanwege haar onderdrukkers, die haar hadden aangevallen.

7

God is genadig, maar niet toegeeflijk

Hij zegt in vers 3:

> De HEERE is geduldig, maar groot van kracht en Hij houdt de schuldige zeker niet voor onschuldig. De weg van de HEERE is in wervelwind en in storm, wolken zijn het stof van Zijn voeten.
>
> NAHUM 1:3

Deze gedachten zijn herformuleringen van dingen die staan in eerdere openbaring die God gegeven heeft. In Exodus hoofdstuk 34, toen Mozes God vroeg om hem Zijn heerlijkheid te laten zien, beschreef God in plaats daarvan Zijn eigen karakter. Ik denk dat Hij hem ook Zijn heerlijkheid liet zien, maar dat gebeurde voornamelijk in de vorm van een in woorden uitgesproken openbaring van Wie God is.

Over Zijn karakter staat er in Exodus 34, vers 6 en 7:

> Toen de HEERE bij hem voorbijkwam, riep Hij: HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, geduldig en rijk aan goedertierenheid en trouw, Die goedertierenheid blijft bewijzen aan duizenden, Die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft, maar Die de schuldige zeker niet voor onschuldig houdt en de ongerechtigheid van de vaders vergeldt aan de kinderen en kleinkinderen, tot in het derde en vierde geslacht.
>
> EXODUS 34:6-7

Er staat:

God laat de schuldigen zeker niet vrijuit gaan.

Dat zegt hij hier in het tweede deel van vers 3:

Hij zal de slechteriken echt niet vrijspreken.

Daarmee worden natuurlijk de goddelozen bedoeld die zich niet bekeren. Hij heeft heel duidelijk gemaakt, vooral in de dagen van Jona, aan deze zelfde mensen, dat God de goddelozen zal vrijspreken, of in elk geval hun zonden door de vingers zal zien, als ze zich bekeren. Maar met de goddelozen worden hier degenen bedoeld die op hun goddeloosheid uit zijn en daarin blijven volharden. Hij gaat niet doen alsof dat niets voorstelt. Hij gaat niet zeggen: ‘Ach, zo erg is het niet.’

God is niet toegeeflijk. We moeten begrijpen dat God niet toegeeflijk is, hoewel Hij genadig is. Er is een verschil tussen toegeeflijk zijn en genadig zijn. Een toegeeflijke heerser of een toegeeflijke vader kan het eigenlijk niet zoveel schelen wat mensen doen. Als zijn kinderen hem ongehoorzaam zijn, is hij toegeeflijk. ‘Jongens zijn nu eenmaal jongens. Wat maakt het uit?’ Dat is toegeeflijkheid.

Maar een genadige vader is iemand die het gedrag van zijn kinderen heel belangrijk vindt en er diep door gekrenkt wordt als ze verkeerd handelen, maar die kan vergeven als ze zich bekeren. Hij is genadig. Hij hoeft niet altijd wrok te blijven koesteren. Een

genadig iemand kan vergeven, maar dat is niet omdat de overtreding hem niets kan schelen. Een toegeeflijk iemand is iemand die de overtreding niets kan schelen. Wat de Schrift leert, is dat God genadig is, maar dat Hij niet toegeeflijk is. Als iemand goddeloos is en zich niet bekeert, zal Hij hem niet vrijspreken. Hij zal hem niet zomaar vrijuit laten gaan.

8

Gods geduld en Ninevés tijdelijke bekering

De uitspraak in vers 3 dat Hij geduldig is, is een regel die ook in Psalm 103 staat, waar David die psalm begint met de woorden:

> Loof de HEERE, mijn ziel, en vergeet niet een van Zijn weldaden.
>
> PSALMEN 103:2

Vervolgens begint hij de goedheid en de weldaden op te sommen die hij van God heeft ontvangen. Een van de uitspraken in Psalm 103, in vers 8, luidt:

> Barmhartig en genadig is de HEERE, geduldig en rijk aan goedertierenheid.
>
> PSALMEN 103:8

Nahum zegt dus dingen over God die God al over Zichzelf heeft gezegd, of die de psalmdichter eerder over Hem heeft gezegd. Hij openbaart geen nieuwe informatie over Gods karakter. Maar Gods bekende en vaststaande karakter is de grondslag voor Zijn handelen, in dit geval tegenover Ninevé, want Hij is geduldig geweest. Hij had hen al veel eerder kunnen vernietigen, want dat verdienden ze al heel lang. Maar Hij spreekt hen niet vrij. Het feit dat God het oordeel misschien heeft uitgesteld, betekent niet dat Hij de hele kwestie van het oordeel van tafel heeft geveegd. Hij gaat doen wat Hij behoort te doen.

Toen Ninevé daadwerkelijk viel, was het 150 jaar geleden dat Jona tot hen had gepredikt. Toen Jona tot hen predikte, waren ze nog 40 dagen van hun ondergang verwijderd. Vervolgens hebben ze door hun bekering nog drie of vier generaties tijd gewonnen. Dat is lang genoeg om weer even verdorven te worden. Het komt maar heel zelden voor dat twee of drie generaties later de gevolgen nog merkbaar zijn, zelfs bij opwekkingen waarbij op grote schaal bekering plaatsvindt. Meestal hebben de kinderen van een generatie die een opwekking heeft meegemaakt nog wel een beetje godsdienst in zich, maar de derde generatie is vaak niet anders dan wanneer er nooit een opwekking was geweest. Over het algemeen hebben opwekkingen geen invloed die verscheidene generaties lang in een volk doorwerkt. Ninevé was dus, als heidens volk, weer afgedwaald naar zijn slechte wegen. En God was traag tot toorn, maar Hij zou het oordeel niet helemaal achterwege laten.

9

Stormen en smeltende bergen als beeldspraak

Hij zegt daar halverwege vers 3:

> De HEERE is geduldig, maar groot van kracht en Hij houdt de schuldige zeker niet voor onschuldig. De weg van de HEERE is in wervelwind en in storm, wolken zijn het stof van Zijn voeten.
>
> NAHUM 1:3

> Hij bestraft de zee en legt haar droog, en laat alle rivieren opdrogen. Basan en Karmel verdorren, de bloesem van de Libanon verwelkt. De bergen beven voor Hem, de heuvels smelten en de aarde rijst op voor Zijn aangezicht, de wereld en allen die erop wonen.
>
> NAHUM 1:4-5

Deze uitspraken moeten uiteraard niet letterlijk worden opgevat. De bergen beefden niet voor Hem en de heuvels smolten niet. Dit is een vrij gebruikelijke manier van spreken in de poëzie van het Oude Testament. We zouden het een hyperbool kunnen noemen, of we zouden het zelfs apocalyptisch kunnen noemen. Dingen die zich in werkelijkheid op politiek of militair gebied afspelen, gewoon oorlogen, de ondergang van volken, de opkomst van volken, zijn dingen die we door de hele geschiedenis heen zien gebeuren. Gewoonlijk beschouwen we die niet als bovennatuurlijk, omdat ze meestal het gevolg zijn van oorlogvoering en dergelijke. Die dingen worden gezien als Gods werk. En in de apocalyptische literatuur van de Bijbel worden ze beschreven in termen van aardschokken, zelfs van kosmische verstoringen: sterren die uit de hemel vallen, dat soort dingen. In werkelijkheid gaat het alleen maar over een wereldschokkende ontwikkeling waarbij een groot volk ten onder gaat en ophoudt te bestaan. Dat verandert de geschiedenis. In de kenmerkende dichterlijke taal van de Hebreeuwse profeten wordt daarover gesproken alsof de bergen beven, de sterren vallen en de zon verduistert. Zulke dingen kom je vaak tegen bij de profeten van het Oude Testament. Dat is hun manier van spreken.

Wanneer hij zegt: ‘De Heer gaat Zijn weg in de wervelwind en de storm’, is het mogelijk dat hij bedoelt dat God in zekere zin soeverein is over echte tornado's en stormen. Hij voert daarin Zijn wil uit en brengt daardoor Zijn bedoelingen tot stand.

[Vertalersnoot: de gebruikte Engelse vertaling heeft ‘has His way’, wat ook ‘Zijn wil uitvoeren’ betekent. Daarop sluit deze uitleg aan.]

Het boek Jona liet zeker zien dat God een storm bracht toen Jona op zee was, en dat Hij vervolgens de storm stilde toen Jona overboord werd gegooid. In zekere zin zouden de profeten dus letterlijk zeggen dat God met stormen en natuurrampen Zijn wil uitvoert. Maar wanneer ze het hebben over heuvels die smelten en dat soort dingen, besef je dat hij het niet over echte, gewone stormen en dergelijke heeft. In dit specifieke geval denkt hij aan woelige ontwikkelingen, ontwikkelingen op wereldniveau.

Dat is ook werkelijk wat er gebeurde. Wat de geopolitieke verhoudingen in het Nabije Oosten betreft, was de val van Assyrië een grote ontwikkeling. Het viel namelijk in handen van Babylon, en Babylon werd de nieuwe supermacht. Het zou ongeveer

hetzelfde zijn als wanneer Amerika in handen van China zou vallen. Sinds de Tweede Wereldoorlog is Amerika de supermacht van de wereld geweest. De Sovjet-Unie was een tijdlang een rivaliserende supermacht, maar die heeft veel van dat aanzien en die macht verloren. Wij zijn zo ongeveer de supermacht van de wereld, maar China is in opkomst. Stel nu gewoon dat er een oorlog komt en China Amerika verovert, en dat wij onder de Chinese communistische regering komen te staan of zoiets. Dat zou een wereldschokkende ontwikkeling zijn. Het zou geopolitiek alles veranderen, en zeker ook in ons leven. Het zou zijn alsof er een andere wereld was gekomen. De oude wereld was voorbijgegaan en er was een nieuwe gekomen. Zulke beelden worden gebruikt voor dat soort politieke veranderingen.

10

Niemand kan Gods toorn weerstaan

In vers 6 staat:

> Wie kan standhouden voor Zijn gramschap? Wie kan te midden van Zijn brandende toorn opstaan? Zijn grimmigheid is uitgegoten als vuur, de rotsen worden door Hem stukgebroken.
>
> NAHUM 1:6

Nogmaals, dit is grotendeels beeldspraak, maar Gods toorn wordt vaak met vuur vergeleken. Zulke retorische vragen zijn ook een van de manieren waarop profeten soms iets duidelijk maken. Wie kan standhouden? De gedachte is: waarschijnlijk niemand. Het is een vraag waarop je eigenlijk geen antwoord hoort te kunnen geven. Wie weet wie er zal standhouden? Het punt is dat alleen al het retorisch stellen van de vraag een manier is om te zeggen dat niet velen zullen standhouden, misschien wel niemand.

Maleachi gebruikt dezelfde uitdrukking wanneer hij in Maleachi hoofdstuk 3 in feite spreekt over Johannes de Doper en de komst van Christus. Hij zegt:

> De Heere Die u zoekt, zal naar Zijn heilige tempel komen, maar wie kan standhouden wanneer Hij komt?
>
> MALEACHI 3:1-2

Je ziet dezelfde vraag aan het einde van Openbaring hoofdstuk 6, waar je al die apocalyptische beelden hebt: de bergen beven en mensen verbergen zich in de grotten, en ze zeggen:

> Red ons, verberg ons voor de toorn van het Lam, want Zijn grote dag van toorn komt. Wie kan standhouden?
>
> OPENBARING 6:16-17

[Redactionele noot: de spreker noemt hier hoofdstuk 7; de aangehaalde passage staat in hoofdstuk 6.]

Dat soort vragen is retorisch. Je zegt niet: ‘Nou, deze persoon, die persoon.’ Het is niet de bedoeling dat je als antwoord op de vraag een lijstje opnoemt. Het benadrukt in wezen dat waarschijnlijk niet velen, misschien wel niemand, zullen standhouden. Dit gaat iets ergs worden voor de mensen die geoordeeld worden.

11

Gods goedheid als grond voor Zijn oordeel

In vers 7 staat:

> De HEERE is goed, Hij is tot een vesting op de dag van de benauwdheid. Hij kent hen die tot Hem hun toevlucht nemen.
>
> NAHUM 1:7

Hij heeft het erover gehad hoe toornig de Heere is, hoeveel schade Hij Zijn vijanden toebrengt, maar Hij doet dat omdat Hij goed is. Zijn vijanden zijn slecht. Vanuit het standpunt van degenen die geoordeeld worden, zien zij God misschien niet als goed, zeker niet in de zin dat Hij hun welgezind is. Maar God staat boven alles wat er in het leven van alle mensen gebeurt, goede en slechte mensen, en Hij is Degene Die goed is en de maatstaf vormt. Alles zal worden afgemeten aan hoe Hij is. Wie op Hem lijken, zullen als goed worden beschouwd. Wie niet op Hem lijken, zullen als slecht worden beschouwd.

Het oordeel over de goddelozen vloeit voort uit goedheid. Wanneer mensen zeggen: 'Nou, ik kan niet geloven dat er een liefdevolle God zou zijn Die al die Kanaänieten zou uitroeien', of zoiets, tja, de Kanaänieten waren slecht, echt heel slecht. Juist omdat God niet slecht is, maar goed, kon Hij dat soort dingen niet verdragen. Voor degenen die sympathie hebben voor Gods vijanden, of die zelf Gods vijanden zijn, lijkt God niet goed, omdat Hij daadwerkelijk orde op zaken stelt. Hij roeit degenen uit die uitgeroeid moeten worden. Als jij een van die mensen bent, of jouw land een van die landen is, of je sympathie hebt voor degenen voor wie dat geldt, dan zet dat in jouw ogen natuurlijk haast een vraagteken bij de gedachte dat God goed is.

Maar in werkelijkheid laat Zijn oordeel over de goddelozen zien dat Hij goed is. Hij is niet zoals zij. Er is een tegenstelling tussen Hem en hen. Daarom heeft Hij een geschil met hen en brengt Hij hen ten val.

Hij zegt:

> De HEERE is goed, Hij is tot een vesting op de dag van de benauwdheid. Hij kent hen die tot Hem hun toevlucht nemen. En door een overstromende vloed zal Hij een vernietigend einde maken aan zijn plaats en duisternis achtervolgt Zijn vijanden.
>
> NAHUM 1:7-8

Daarmee wordt de plaats van Ninevé bedoeld.

Dat is waarschijnlijk gewoon een dichterlijke manier om te zeggen dat het voor hen niet meer licht zal worden. Ze kunnen niet aan de duisternis ontsnappen. Dit is een blijvende duisternis die over hen komt. Zoals vuur een heel kenmerkend oudtestamentisch beeld is voor Gods toorn en oordeel, zo is duisternis een heel gebruikelijk beeld voor onheil dat mensen treft.

12

Sanheribs aanval op Jeruzalem afgeslagen

Hij zegt:

> Wat u ook bedenkt tegen de HEERE, Hij Zelf maakt er een vernietigend einde aan. Geen tweede keer zal de benauwdheid opkomen.
>
> NAHUM 1:9

Dat vraagt Hij aan Ninevé. Deze samenzwering tegen de Heere moet beslist verwijzen naar de tijd dat Sanherib tegen Jeruzalem optrok en hoopte Jeruzalem te verwoesten, in de tijd van Hizkia. Maar God verijdelde zijn plannen. Er staat:

Wat beramen jullie tegen de Heer? Hij zal er helemaal een einde aan maken. De ellende zal geen tweede keer komen.

Toen de Assyriërs Jeruzalem belegerden in de hoop het te verwoesten, maakte God volledig een einde aan die belegering. Hij stuurde een engel eropuit om buiten de muren 185.000 Assyrische strijders te doden. Daardoor trokken ze zich terug, en ze kwamen nooit meer terug. Dus Hij zegt:

De ellende zal geen tweede keer komen.

Dat is de verdrukking die de Assyriërs over Jeruzalem brachten. Die aanval is nooit herhaald.

> Omdat zij vervlochten zijn als dorens, en dronken als dronkaards, zullen zij volledig verteerd worden, als dorre stoppels. Uit u is iemand voortgekomen die kwaad bedenkt tegen de HEERE, een verderfelijke raadsman.
>
> NAHUM 1:10-11

Ook dit verwijst waarschijnlijk naar Sanherib, die tegen Jeruzalem optrok.

> Zo zegt de HEERE: Al gaat het hun goed en al zijn zij talrijk, toch zullen zij worden weggeschoren: hij zal voorbijgaan! Ik heb u wel vernederd, maar Ik zal u niet meer vernederen.
>
> NAHUM 1:12

Wanneer Hij zegt:

‘Ik heb je laten lijden, maar dat zal Ik niet meer doen’, spreekt Hij daar waarschijnlijk tegen Jeruzalem. Jeruzalem was door de Assyrische invasie verdrukt. Maar doordat Hizkia zich tot God keerde, trokken de Assyriërs zich terug en kwamen ze nooit meer terug. God zou Jeruzalem dus niet langer door hun hand verdrukken. Een eeuw of langer daarna zou Hij hen door de Babyloniërs verdrukken. Maar dat zou een andere generatie zijn, een andere verdorven groep in Jeruzalem die geoordeeld werd.

Overigens werd dit geprofeteerd nadat al die dingen gebeurd waren. Het staat in de toekomende tijd, maar het is een mengeling van toekomende en verleden tijd.

Dat verwijst terug naar de tijd van Hizkia. Juda was door Assyrië verdrukt, maar niet verwoest. En de huidige generatie, tot wie Hij spreekt, zou zich er nu geen zorgen over hoeven te maken dat de Assyriërs dat opnieuw zouden doen, omdat Hij hen niet meer gaat verdrukken.

13

Bevrijding van het Assyrische juk

Hij zegt:

> Nu dan, Ik zal zijn juk van u stukbreken en uw banden verscheuren.
>
> NAHUM 1:13

Dat wil zeggen: God gaat Israël bevrijden uit de slavernij van het Assyrische Rijk. Hoewel Juda niet gevallen was en Jeruzalem niet gevallen was, heerste Assyrië nog steeds over het gebied. Zij waren nog steeds het rijk waarbinnen Jeruzalem lag. Ze waren alleen niet veroverd en verwoest. Maar overal om hen heen beheersten de Assyriërs de wereld. Dus iedereen in dat deel van de wereld bevond zich zo ongeveer onder het juk. Hij zegt:

Ik ga hun juk breken. En Ik ga je bevrijden.

Het juk, of de boeien, zijn beelden van onderworpenheid en onderdrukking.

> Maar wat u betreft heeft de HEERE geboden: Uw naam zal zich niet meer voortplanten. Uit het huis van uw god zal Ik de gesneden en gegoten beelden uitroeien. Ik zal uw graf toebereiden, want u bent verachtelijk.
>
> NAHUM 1:14

Daarmee wordt Ninevé bedoeld.

Dan spreekt Hij tot de mensen van Juda.

> Zie op de bergen de voeten van hem die het goede boodschapt, die vrede laat horen! Vier uw feestdagen, Juda, kom uw geloften na, want de verderfelijke man zal voortaan niet meer door u heen trekken, hij is helemaal uitgeroeid.
>
> NAHUM 1:15

Juda hield blijkbaar tijdens het beleg, toen de Assyriërs Jeruzalem belegerden, waarschijnlijk zijn vastgestelde feesten niet. Om te beginnen waren de feesten op de Joodse kalender momenten om feest te vieren. Wanneer je belegerd wordt, de dorpen om je heen door je vijanden zijn weggevaagd en je nog steeds in moeilijkheden verkeert, ben je waarschijnlijk niet erg in de stemming om feest te vieren. Je zult je feesten waarschijnlijk niet zoals gewoonlijk vieren. Maar tijdens een beleg heb je ook een tekort aan voedsel.

In de oudheid hadden de grote steden muren om zich heen, maar alle boerderijen en boeren bevonden zich buiten die muren, omdat ze veel grond nodig hadden. Al die grond kun je niet binnen de ommuurde stad hebben. Al het voedsel werd dus buiten de stadsmuren verbouwd. Wanneer er dan een invasie plaatsvond, vluchtten de mensen van de boerderijen de stad in. Ze sloten de poorten en probeerden zich tegen de invallers te verschansen. Maar dat betekent dat ze afgesneden zijn van hun voedselvoorziening buiten de stad. Deze steden hadden voedselvoorraden, maar die waren beperkt. Als het beleg dus maanden of langer duurde, raakte hun voedsel op.

Tijdens de feesten werd er veel gegeten en werden er veel offers gebracht. Offers zijn voedsel. De feesten waren tijdens het beleg dus waarschijnlijk grotendeels weggevallen. Maar hij zegt: ‘Ik heb goed nieuws voor jullie.’ Hij zegt:

Kijk, daar op de bergen komt iemand goed nieuws brengen.

Deze uitdrukking, ‘good tidings’, betekent ‘goed nieuws’, en dat is wat het woord evangelie betekent. In de Septuaginta staat euangelion, het woord dat in het Nieuwe Testament voor het Evangelie wordt gebruikt. Het woord evangelie is een algemeen

woord voor goed nieuws. Maar in het Nieuwe Testament is het natuurlijk het goede nieuws van Christus, het goede nieuws van het Koninkrijk van God. In dit geval gaat het goede nieuws over bevrijding van de Assyrische dreiging.

14

Het goede nieuws bij Jesaja en Paulus

Jesaja had iets gezegd wat hier sterk op leek, en Nahum kan deze woorden nauwelijks hebben uitgesproken zonder te weten dat hij iets herhaalde wat een eerdere profeet had gezegd. Jesaja zegt het in de context van de Messias. In Jesaja hoofdstuk 52, vanaf 52:7, staat:

> Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten van hem die het goede boodschapt, die vrede laat horen, die een goede boodschap brengt van het goede, die heil laat horen, die tegen Sion zegt: Uw God is Koning.
>
> JESAJA 52:7

Dat is Jeruzalem.

Vervolgens begint hij, nog voor het einde van het hoofdstuk, de Messias te beschrijven. Die beschrijving loopt door tot het einde van hoofdstuk 52 en door hoofdstuk 53 heen. De meesten van ons kennen waarschijnlijk Jesaja 53, een van de bekendste beschrijvingen van de Messias in het Oude Testament.

Paulus citeert dus Jesaja 52:7:

‘Wat prachtig, die voeten daar op de bergen van iemand die goed nieuws brengt.’ En hij citeert het in Romeinen 10 als een verwijzing naar zijn eigen bediening, waarin hij het goede nieuws van de Messias brengt. Hij ziet het goede nieuws van Jesaja als een verwijzing naar de komst van het messiaanse Koninkrijk, dat Paulus verkondigde. Nahum gebruikt dezelfde uitdrukking. Hij brengt goed nieuws aan Jeruzalem, maar

het gaat niet om de Messias. Het gaat over het nieuws van bevrijding van de Assyrische dreiging, die op dat moment iedereen boven het hoofd hing. Het zou een enorme opluchting zijn om te weten dat God een einde aan die situatie gaat maken.

15

De aanval op Ninevé en de rode krijgers

Nu hoofdstuk 2 van Nahum:

> De verstrooier trekt tegen u op! Bewaak de vesting, houd de weg in het oog, sterk de lendenen, zet al uw kracht in!
>
> NAHUM 2:1

Hier spreekt hij tegen de inwoners van Ninevé over de komst van de Babyloniërs en de Meden, die hen uiteindelijk zouden overwinnen. Hij zegt:

Degene die jullie uiteenjaagt, staat voor je neus. Beman het fort, houd de weg in de gaten, versterk je flanken, zet al je kracht in.

Hij zegt: doe wat je kunt om jezelf te verdedigen. Natuurlijk zal het niets helpen, omdat God je oordeelt. Ga gerust je verdedigingswerken opzetten. Laten we eens kijken hoe dat voor je uitpakt.

Vers 2:

> Voorzeker, de HEERE zal de glorie van Jakob herstellen, zoals de glorie van Israël; want plunderaars hebben hen geplunderd en hun wijnranken te gronde gericht.
>
> NAHUM 2:2

De schilden van de sterke krijgers zijn rood gemaakt. De dappere mannen dragen scharlakenrood. De strijdwagens komen met brandende fakkels. Op de dag dat hij zich klaarmaakt, worden de speren rondgezwaaid. De strijdwagens razen door de straten. Ze botsen tegen elkaar op de brede wegen. Ze lijken wel fakkels. Ze schieten als de

bliksem voorbij. Hij denkt aan zijn vooraanstaande mannen. Ze struikelen terwijl ze lopen. Ze haasten zich naar haar muren en de verdediging wordt klaargemaakt. De rivierpoorten gaan open en het paleis stort in.

Hier valt behoorlijk wat over te bespreken. Hij zegt in vers 3:

> Het schild van zijn helden is rood geverfd, de dappere mannen zijn in karmozijnrood gekleed. De strijdwagens schitteren als in het vuur van fakkels op de dag dat hij zich gereedmaakt, en de lansen worden geschud.
>
> NAHUM 2:3

Dat wil zeggen: van het bloed.

[Vertalersnoot: de gebruikte Engelse vertaling zegt dat de schilden ‘rood gemaakt’ zijn. De HSV heeft ‘rood geverfd’. De spreker verklaart de rode kleur als bloed.]

Er staat:

de dappere mannen dragen scharlakenrood.

Sommigen denken dat dit verwijst naar het feit dat de Babyloniërs, de invallers, scharlakenrode gewaden, rode gewaden, onder hun wapenrusting droegen. En dus staat er:

de sterke krijgers dragen scharlakenrood.

Maar het kan ook eenvoudig betekenen dat er zoveel bloedvergieten is dat hun gewaden rood worden door de bloedvlekken. Er is inderdaad een overeenkomst tussen dit en een profetie in Jesaja die spreekt over iemand die de wijnpers van de toorn van God heeft getreden. Openbaring 14 spreekt er ook over:

> Hij treedt de wijnpers van Gods toorn, en Zijn gewaden zijn rood van het bloed.
>
> OPENBARING 14 (VRIJE WEERGAVE VAN DE SPREKER)

[Redactionele noot: dit is geen letterlijk citaat uit Openbaring 14. De spreker combineert hier beelden uit Jesaja 63:1-3, Openbaring 14:19-20 en Openbaring 19:13-15.]

De gewaden van de invallers zijn dus misschien scharlakenrood vanwege het bloed, of misschien omdat dat eenvoudig de kleur van de uniformen van de Babyloniërs was.

16

De strijdwagens en uitleg over moderne auto's

Nu staat er in vers 3 over de strijdwagens:

> Het schild van zijn helden is rood geverfd, de dappere mannen zijn in karmozijnrood gekleed. De strijdwagens schitteren als in het vuur van fakkels op de dag dat hij zich gereedmaakt, en de lansen worden geschud.
>
> NAHUM 2:3

Er is een grappige anekdote over vers 4. Er zijn mensen die verzamelingen hebben aangelegd van passages uit het Oude Testament die volgens hen profetisch zijn voor de eindtijd. Verschillende mensen hebben gedacht dat ze in bepaalde profetieën van het Oude Testament verwijzingen hadden gevonden naar vliegtuigen, helikopters, moderne oorlogsmachines enzovoort. Ik lees zulke boeken al sinds ik jong was, en ik vind ze nogal dwaas. Ze nemen namelijk gewoon een vers waarin iets staat dat klinkt alsof het over de moderne tijd zou kunnen gaan. Maar om het zo te kunnen zien, moet je de hele context van het vers zelf negeren.

Maar ze willen graag een groot aantal profetieën uit Bijbelse tijden hebben die in onze tijd in vervulling lijken te gaan. Zo kunnen ze bewijzen: ‘Wauw, de Bijbel is echt bovennatuurlijk, want daarin wordt in zulke beeldende bewoordingen over deze huidige tijd gesproken.’ Nou, de Bijbel is bovennatuurlijk en is door God geïnspireerd, maar er staan geen profetieën in het Oude Testament die over ons moderne tijdperk

gaan. Ik heb het hele Oude Testament vele malen onderwezen. Ik ken daar geen profetieën die over moderne technologie, moderne oorlogsmachines en dergelijke dingen gaan.

Maar in verscheidene van die verzamelingen profetieën die sommige mensen hebben uitgegeven, is Nahum hoofdstuk 2, vers 4 opgenomen. Daar staat:

> De strijdwagens razen door de straten, ze jagen over de pleinen. Hun uiterlijk is als fakkels, als bliksemflitsen schieten ze heen en weer.
>
> NAHUM 2:4

[Vertalersnoot: de gebruikte Engelse vertaling spreekt van strijdwagens die ‘elkaar verdringen’ op ‘brede wegen’. Daarop steunen de hier besproken uitleg over auto's en de daaropvolgende verklaring over gedrang. De HSV heeft ‘ze jagen over de pleinen’.]

Ze zeggen dat dit kennelijk over auto's gaat: het drukke verkeer dat elkaar op de brede snelwegen en dergelijke verdringt, waarbij ze botsingen krijgen en dat soort dingen. Hun koplampen zijn als fakkels, en vergeleken met het vervoer in de oudheid zijn ze zo snel dat ze op bliksem lijken.

Dit is een absurde uitleg hiervan, want opnieuw probeert iemand het aantal schijnbare profetieën over de moderne tijd te vergroten, zonder enige geldige grond. Dit gaat niet over de moderne tijd. Dit gaat over Ninevé dat wordt binnengevallen door Babylonische strijdwagens en door Medische strijdwagens. In wezen wordt er gezegd dat de stad zo overspoeld wordt dat de strijdwagens elkaar op straat verdringen. Er trekt zo'n grote strijdmacht tegen Ninevé op. Zodra ze door de muren heen zijn en zich in de straten van de stad bevinden, verdringen ze elkaar en bewegen ze zich snel voort.

Ook wordt er in vers 5 vermeld dat ze struikelen terwijl ze lopen. Wie zijn die mensen die struikelen? Nou, het zijn degenen van wie er staat dat ze zich naar haar muren haasten. Het is dus alsof de legers zo gretig zijn om de muren van Ninevé aan te vallen dat ze over elkaar struikelen en over elkaar heen klimmen, alleen maar om er als eerste te zijn. ‘Ik wil ze neerhalen.’ ‘Nee, ik wil—’ Het gaat in wezen over een chaotische, vastberaden aanval op de muren van Ninevé.

17

De rivier breekt Ninevés verdediging

Wanneer er in vers 5 staat:

> Hij denkt aan zijn machtigen — struikelen zullen zij op hun wegen — zij haasten zich naar haar muur en het stormdak wordt gereedgemaakt.
>
> NAHUM 2:5

verwijst hij kennelijk naar zijn eigen mensen. Tenzij ‘hij’ in dit geval natuurlijk de bevelhebber van het binnenvallende leger betekent. Het is niet helemaal duidelijk of dit God is of de invaller, maar er staat in vers 6:

> De poorten van de rivieren worden opengedaan; het paleis smelt weg.
>
> NAHUM 2:6

Eerder in het boek wordt al verwezen naar het opengaan van deze rivieren, in hoofdstuk één, vers acht. Daar staat:

> En door een overstromende vloed zal Hij een vernietigend einde maken aan zijn plaats en duisternis achtervolgt Zijn vijanden.
>
> NAHUM 1:8

Onder de Assyriërs bestond een oude heidense profetie dat Ninevé niet zou vallen voordat de rivier de Tigris haar aanviel, voordat de rivier de Tigris haar vijand werd. Dat was wat de profetie zei.

Het blijkt dat bij de val van Ninevé, in 612 voor Christus, het water van de Tigris onverwacht steeg. Het kwam tot aan de muren en ondermijnde die, zodat een stuk van de muur van ongeveer drie mijl lang instortte. Daardoor ontstond er een grote

opening waar de invallers doorheen konden komen. Het was dus grotendeels te danken aan een stijging van het rivierwater. Daardoor werd de muur ondermijnd, stortte die in en konden de invallers binnenkomen.

Toen de koning van Ninevé, of van Assyrië, dit zag gebeuren, vatte hij het op als een vervulling van hun eigen profetie. Niet een profetie van God, maar een heidense profetie, dat Ninevé niet zou vallen voordat de rivier de Tigris hun vijand werd. En dus nam hij zijn bijvrouwen, zijn vrouwen en zijn rijkdommen mee zijn huis in en stak het huis in brand terwijl hij er zelf nog in was. Hij pleegde zelfmoord. Zo is Ninevé dus zo ongeveer gevallen. Maar de verwijzing naar rivieren hier, zoals ik al zei in hoofdstuk 1, vers 8:

'Met een overstroming zal Hij die plek helemaal wegvagen' zou zeker kunnen verwijzen naar het overstromen van de rivieren. Vervolgens staat er in hoofdstuk 2, vers 6:

De rivierpoorten gaan open en het paleis stort in.

Dit zou ongetwijfeld een verwijzing zijn naar de werkelijke gebeurtenissen die later plaatsvonden toen Ninevé viel, waarbij de rivier de Tigris de muren wegsloeg.

18

Ninevé geplunderd: het leeuwenhol verdwijnt

Er staat in hoofdstuk 2, vers 7:

> Dit staat vast: zij wordt ontbloot, zij wordt opgebracht, terwijl haar slavinnen klagen zoals het koeren van duiven, terwijl zij zich op de borst slaan. Ninevé is als een watervijver, vanaf de dagen dat het bestaat, maar nu slaan zij op de vlucht! Blijf staan, blijf staan! Maar niemand keert zich om!
>
> NAHUM 2:7-8

Dat wil zeggen, ze vluchten, en zelfs als je hun toeroept: ‘Houd op met wegrennen’, zullen ze niet stoppen. Ze zullen niet terugkeren. Ze zijn doodsbang. Zelfs als hun soldaten vluchten en hun bevelhebbers zeggen: ‘Stop, kom terug, ren niet weg’, zullen ze die bevelen negeren en weggaan.

> Roof zilver, roof goud! Er komt geen einde aan de voorraad: de rijkdom aan allerlei kostbare voorwerpen! Leeg, leeggeplunderd, verwoest, het hart smelt weg en de knieën knikken, en pijnscheuten zijn in al de lendenen en de gezichten van hen allen verschieten van kleur.
>
> NAHUM 2:9-10

Dat duidt erop dat alle moed hun volkomen ontbreekt. Hier hebben we verschillende lichamelijke beschrijvingen van angst. Het hart smelt, de knieën knikken, de gezichten trekken helemaal bleek weg. Ze zijn doodsbang.

> Waar is nu de verblijfplaats van de leeuwen, de open plaats voor de jonge leeuwen, waar de leeuw heen ging, de leeuwin was daar, het leeuwenwelp en niemand schrikte ze op?
>
> NAHUM 2:11

Ook dit is een retorische vraag. De verblijfplaats van de leeuwen verwijst ongetwijfeld naar Ninevé en Assyrië. Al die oude Assyrische steden hadden beelden van leeuwen en dergelijke rond hun poorten. Als je naar het British Museum in Londen gaat, kun je daar echt enkele van die beelden zien die door archeologen zijn ontdekt en daarheen zijn gebracht. Leeuwen komen bij deze volken buitengewoon vaak voor in de

beeldtaal, omdat leeuwen als de koning van de dieren werden beschouwd, net zoals wij ze nu als de koning van de dieren beschouwen. Zo werden ze in de oudheid ook gezien.

> De leeuw verscheurde genoeg voor zijn welpen en wurgde voor zijn leeuwinnen, en hij vulde zijn holen met prooi, zijn verblijfplaatsen met het verscheurde.
>
> NAHUM 2:12

Figuurlijk gesproken had Assyrië, dat met een leeuw wordt vergeleken, allerlei volken verscheurd om zichzelf en zijn eigen verwanten te voeden. Ze veroverden alle volken om hen heen en plunderden ze. Ze hebben hun tijd gehad om andere volken te verscheuren, aan te vallen en te verslinden. Nu zijn zij aan de beurt. Waar zijn ze nu? Waar zijn die leeuwen nu? Ze zijn verdwenen. Assyrië is ten onder gegaan.

> Zie, Ik zál u, spreekt de HEERE van de legermachten: Ik zal haar strijdwagens in rook doen opgaan en verbranden, en het zwaard zal uw jonge leeuwen verteren. Ik zal uw prooi uitroeien van de aarde, en de stem van uw gezanten zal niet meer gehoord worden.
>
> NAHUM 2:13

19

De bloedstad als hoer te schande gemaakt

Ten slotte hoofdstuk 3.

> Wee de bloedstad, een en al leugen, vol buit! Het roven houdt niet op. Zweepgeknal, het geluid van ratelende wielen, galopperende paarden, hotsende wagens, steigerende ruiters, vlammende zwaarden en bliksemende speren, een menigte gesneuvelden en een massa dode lichamen. Ja, aan lichamen komt geen einde, men zal struikelen over hun lichamen!
>
> NAHUM 3:1-3

Juist in dit boek staan veel levendige beelden van de oorlogvoering in de straten.

> Vanwege de vele hoererijen van de hoer, die verleidelijke schoonheid, meesteres in toverijen, die volken verkocht heeft met haar hoererijen, en geslachten met haar toverijen.
>
> NAHUM 3:4

God gebruikt hier het beeld van een volk dat als een hoer is, een vrouw die haar man ontrouw is door hoererij te bedrijven. In het Oude Testament wordt dit meestal voor Israël gebruikt, omdat Israël geacht werd Gods vrouw te zijn. Wanneer ze afgoden aanbaden, werden ze vaak aangeduid als een ontrouwe vrouw, een hoer. Dat is bij de profeten een gebruikelijk beeld voor Jeruzalem en voor Israël. Het komt minder vaak voor dat het voor heidense volken wordt gebruikt.

> Zie, Ik zál u, spreekt de HEERE van de legermachten: Ik zal de zomen van uw kleding optillen boven uw gezicht; Ik zal de heidenvolken uw naaktheid laten zien, de koninkrijken uw schande.
>
> NAHUM 3:5

Nog steeds wordt het beeld van een hoer gebruikt. Ze zal vernederd worden, uitgekleed worden en in het openbaar te kijk worden gezet.

> Ik zal weerzinwekkende dingen op u werpen, u te schande maken en u te kijk zetten.
>
> NAHUM 3:6

Hij zegt in wezen dat Assyrië zo vernederd zal worden dat het lijkt op een hoer die te kijk is gezet en naakt is uitgekleed, terwijl mensen mest en dergelijke op haar gooien om haar in het openbaar te schande te maken.

20

Thebe als waarschuwing voor Ninevé

Er staat:

> Dan zal het gebeuren dat allen die u zien, bij u vandaan zullen vluchten en zeggen: Ninevé is verwoest! Wie zal haar zijn medeleven betuigen? Waar zal ik troosters voor u zoeken? Bent u beter dan No-Amon, dat aan de rivieren ligt, met water eromheen, met de zee als vestingwal, haar muur bestaat uit zee?
>
> NAHUM 3:7-8

Dat is Thebe. Dat wil zeggen: hun muur was zo ondoordringbaar dat het was alsof je een slotgracht ter grootte van de zee om je heen had. Met andere woorden, ze leken onverwoestbaar. Ze leken onoverwinnelijk, maar ze werden door Assyrië veroverd. Hij zegt:

> Cusj en Egypte waren haar kracht en er kwam geen einde aan. Put en Libië waren er tot uw hulp.
>
> NAHUM 3:9

Dat wil zeggen, toen Thebe door Assyrië werd belegerd, stuurden ze boodschappers naar Egypte en naar Ethiopië, in de hoop op hun hulp, maar ze kregen niet voldoende hulp.

Andere Noord-Afrikaanse landen boden niet echt veel hulp, maar het waren haar bondgenoten.

> Ook zij ging in ballingschap, in gevangenschap. Zelfs haar kleine kinderen werden verpletterd op de hoeken van alle straten. Over haar aanzienlijken wierpen zij het lot en al haar groten werden in boeien geslagen.
>
> NAHUM 3:10

Hier wordt gezinspeeld op hoe wreed de Assyriërs waren. Zo veroverden de Assyriërs Thebe: ze sloegen de hoofden van de kinderen tegen stenen te pletter en dat soort dingen. Je herinnert je misschien uit Psalm 137 dat er een klaaglied is dat door de Joden in Babylonische gevangenschap is geschreven, en daarin staat een heel verontrustende regel. Volgens mij luidt de laatste regel van de psalm:

> Gezegend is hij,
>
> PSALM 137:9

of:

> Gelukkig is hij die de hoofden van uw kinderen tegen de stenen te pletter slaat,
>
> PSALM 137:9

of iets dergelijks.

Dit is iets wat volken in de oudheid deden. Nogmaals, Babylon had het Israël aangedaan. De Assyriërs deden het Thebe aan. Dit was voordat er een Verdrag van Genève was, voordat bepaalde daden als oorlogsmisdaden werden aangemerkt die niet mochten worden begaan. Heidense oorlogen waren veel gruwelijker en werden met

veel minder gewetensbezwaren gevoerd dan moderne oorlogen doorgaans zijn gevoerd. Hoewel er in moderne oorlogen ook behoorlijk erge dingen gebeuren. Maar over het algemeen denk ik dat de meeste invallers niet naar manieren zoeken om wreed te zijn tegen baby's enzovoort. Al zouden ze dat misschien wel doen, omdat ze ook niet willen dat die opgroeien tot vijandelijke strijders.

Hij zei in vers 10:

op de hoek van elke straat werden haar vooraanstaande en machtige mannen in de boeien geslagen.

21

Angst en machteloosheid bij Ninevés val

> Ook u zult dronken worden, zich verbergen; ook u zult een vesting zoeken vanwege de vijand.
>
> NAHUM 3:11

Dronken zijn is eerder al genoemd. Dit is een beeld dat bij bepaalde profeten wordt gebruikt, vooral in Jeremia 25. Dronken worden heeft ermee te maken dat je in oorlogstijd eigenlijk zo doodsbang bent, zo verlamd, zo verstijfd van angst, zo gedesoriënteerd, dat je niet meer verstand of beheersing hebt dan een stuntelende, strompelende dronkaard. En dus is dronken zijn in sommige van deze passages over het oordeel in wezen een gevolg van het oordeel. Nogmaals, Jeremia 25 is een van de passages waar dat vaak naar voren komt. Ze zijn niet echt dronken van wijn. Ze zijn dronken van de toorn van God, en ze strompelen rond zonder zichzelf in de hand te hebben.

> Al uw vestingen zijn vijgenbomen met vroegrijpe vruchten: als zij geschud worden, vallen ze de eter in de mond.
>
> NAHUM 3:12

Er wordt gezegd dat je als een vijgenboom bent waaraan iedereen kan schudden. En de vijgen zijn zo rijp dat ze zo in hun mond vallen. Met andere woorden, Assyrië is zo rijp geworden voor het oordeel dat het een gemakkelijke prooi voor de invallers zal zijn. God brengt de invallers om hen als het ware te verslinden. En dat zal hun heel gemakkelijk afgaan, dat is hier de gedachte, omdat ze rijp zijn voor het oordeel.

> Zie, uw volk: vrouwen zijn het, te midden van u. De poorten van uw land zullen voor uw vijanden wijd geopend worden. Vuur zal uw grendels verteren.
>
> NAHUM 3:13

De uitspraak:

Je mensen zijn daar bij je echt net vrouwen, zou mogelijk kunnen betekenen dat de mannen van de stad in de oorlog zozeer zijn uitgeroeid dat er niet veel mannen meer over zijn, en dat de bevolking voornamelijk uit vrouwen bestaat. Maar waarschijnlijker betekent het dat de mannen in de stad in de strijd en bij het verdedigen van de stad niet bruikbaarder zijn dan vrouwen.

Hoewel er in onze moderne krijgsmacht daadwerkelijk vrouwen dienen, hadden ze in de oudheid, en zelfs in het eerdere deel van ons eigen leven, in oorlogstijd eigenlijk geen vrouwen die aan de gevechten deelnamen. Want laten we eerlijk zijn, hoewel het politiek incorrect is om dat te zeggen, zijn vrouwen meestal niet zo sterk als mannen. Sommige vrouwen zijn sterker dan sommige mannen. Maar over het algemeen zijn het de mannen die gespierd, agressief en wreed zijn, en in staat om te vechten en andere mensen te doden. Vrouwen waren over het algemeen zorgzamer, en ze waren niet opgeleid voor de oorlog. Ze deden geen mannenwerk, en oorlog was mannenwerk.

Dus ik denk dat er wordt gezegd dat de mannen als vrouwen zijn. Ze zijn vrouwen in die zin dat ze bij het verdedigen van de stad tegen de invallers niet bruikbaarder zijn dan wanneer ze werkelijk, letterlijk vrouwen waren.

22

Vergeefse verdediging en vluchtende sprinkhanen

Vers 14:

> Put voor uzelf water voor de belegering, versterk uw vestingen.
> Stap in de klei en treed het leem, grijp de steenvorm.
>
> NAHUM 3:14

Dit is weer zoals hij eerder zei, toen hij hun opdroeg zich zo goed mogelijk te verdedigen. Volgens mij stonden er in hoofdstuk 2, vers 1 soortgelijke dingen. Ga je gang, Ninevé, doe je uiterste best om jezelf te verdedigen. Kijk maar hoe dat voor je uitpakt.

'Put voor uzelf water voor de belegering' betekent dat je binnen de ommuurde stad water moet opslaan, zodat je tijdens een belegering niet door watergebrek sterft. Dat is natuurlijk een van de dingen waardoor veel steden zich aan invallers overgaven, omdat ze na verloop van tijd geen water meer zouden hebben. Ze zouden het opgebruiken. Dus daar verwijst hij naar.

Vers 15:

> Vuur zal u daar verteren, het zwaard u uitroeien, het zal u verteren als de treksprinkhanen. Vermeerder u als de treksprinkhanen, vermeerder u als de veldsprinkhanen. U hebt uw handelaars talrijker gemaakt dan de sterren aan de hemel. De treksprinkhaan zal vervellen en wegvliegen. Uw hovelingen zijn als de veldsprinkhanen, uw ambtenaren als een sprinkhanenzwerm die zich op de omheiningen legert op koude dagen. Gaat de zon op, dan vliegen zij weg, zonder dat hun verblijfplaats bekend wordt. Waar zijn zij gebleven?
>
> NAHUM 3:15-17

Wat hier nu gebeurt, is dat de Assyriërs met sprinkhanen worden vergeleken. Dit kan voor hun vijanden iets heel angstaanjagends zijn. Wanneer er een sprinkhanenplaag aankomt, is elke landbouwsamenleving die haar ziet aankomen doodsbang. Je kunt absoluut niets doen om een sprinkhanenplaag tegen te houden. Je moet haar gewoon verdragen totdat ze alles hebben opgegeten wat ze willen en verder trekken. Zo waren de Assyrische legers op het hoogtepunt van hun macht. Wanneer een volk de Assyriërs zag aankomen, dachten ze: ‘O man, we kunnen op geen enkele manier tegen deze mensen op. Ze zijn zo talrijk als sprinkhanen. We worden gewoon vernietigd.’

Die reputatie had Assyrië bij de volken die het aanviel: ‘O man, het is alsof er sprinkhanen aankomen.’ Maar wat hij zegt, is: ‘Ja, maar sprinkhanenplagen zijn tijdelijk. Ze overnachten in de heggen, en dan vliegen ze 's morgens weg en zijn ze verdwenen. Niemand weet waar ze naartoe zijn gegaan.’ Met andere woorden, je was ooit als een sprinkhanenplaag, maar nu ben je verder getrokken. Niemand zal je kunnen vinden. Niemand zal weten waar je naartoe bent gegaan.

23

Ninevé verdwijnt en niemand rouwt

Het is interessant dat Ninevé, toen het viel — en Ninevé was de grote, machtige stad van die streek, zoiets als het New York van die tijd — helemaal verdween. Ik vermoed dat het onder het zand bedolven raakte of zoiets. Maar ongeveer tweehonderd jaar na de val van Ninevé reisde Xenophon door dat gebied, en hij wist niet eens welke stad het geweest was. Nog maar twee eeuwen later. Ninevé was vóór zijn ondergang een van de grootste steden ter wereld. En twee eeuwen later lagen daar de ruïnes van een stad die Xenophon aantrof, en hij kon niet vaststellen welke stad het was. Hij wist niet welke stad het geweest was.

Toen Alexander de Grote daar later langskwam, volgens mij was dat in 331 voor Christus, wist hij niet eens dat daar een stad lag. Die was blijkbaar zo onder het zand bedolven dat hij nooit geweten heeft dat daar een stad geweest was. Toch was Ninevé vóór zijn ondergang een van de belangrijkste steden. Het was dus echt zo dat niemand wist waar die was, niemand wist waar die gebleven was. De stad was gewoon verdwenen.

Dat is moeilijk voor te stellen. Het is net als wanneer je naar de oorspronkelijke Planet of the Apes kijkt, waarin hij helemaal aan het einde de arm van het Vrijheidsbeeld boven de grond ziet uitsteken en zegt: ‘O, dit was vroeger New York.’ Maar er is geen enkele aanwijzing dat het daar ooit geweest is, dat de stad daar zelfs maar gelegen heeft, behalve dat ene overblijfsel dat hij aan het einde van de film vindt. Het is moeilijk voor te stellen dat deze grote steden van de wereld van nu, Londen of New York of welke grote stad dan ook, binnen een paar honderd jaar na hun verwoesting gewoon verdwenen zouden kunnen zijn. Het is gewoon moeilijk voor te stellen dat iets zo volledig bedolven kan raken. Maar met Ninevé is dat gebeurd. Het is als een sprinkhanenplaag die kwam en ging, en niemand weet waar ze gebleven zijn. Waar ze nu zijn — wie weet waar ze zijn?

Vers 18:

> Uw herders sluimeren, koning van Assyrië, uw machtigen liggen terneer. Uw volk is verstrooid over de bergen en niemand zal het bijeenbrengen.
>
> NAHUM 3:18

Dat betekent dat ze dood zijn.

[Vertalersnoot: de gebruikte Engelse vertaling zegt dat de machtigen ‘rusten in het stof’. Daarop sluit deze uitleg aan; de HSV heeft ‘liggen terneer’.]

> Er is geen heling voor uw breuk, uw wond is pijnlijk. Allen die het gerucht over u horen, klappen om u in de handen, want over wie is uw kwaad niet voortdurend heen gekomen?
>
> NAHUM 3:19

Dat is gewoon een manier om te zeggen dat het nooit meer hersteld zal worden. Ze kunnen hier niet van herstellen.

Dus hij zegt: ‘Je zult niemand hebben die met je meeleeft. Je zult een verschrikkelijke, vernederende nederlaag lijden. Er zal geen spoor meer zijn van alle luister van je vroegere rijken. Er zal niemand zijn die rouwt om je verlies, om je dood. Je was de vijand van iedereen om je heen. Zij hebben onder je geleden. Ze zullen allemaal in hun handen klappen en je ondergang vieren.’

Het is nog een extra draai aan het mes. Het is al erg genoeg dat we vreselijk worden weggevaagd en als samenleving sterven. Nog erger is dat we geen vrienden hadden die naar de begrafenis konden komen, of vrienden die om ons heengaan konden rouwen. En dat is waar. Niemand rouwde om het heengaan van Assyrië. Dat is dus het sombere verhaal van de verwoesting van Assyrië door Nahum.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Nahum 3:8
- Nahum 1:15
- Jesaja 52:7
- Jona 3:4
- Lukas 3:25
- Nahum 1:1-2
- Nahum 1:3
- Exodus 34:6-7
- Psalmen 103:2
- Psalmen 103:8
- Nahum 1:4-5
- Nahum 1:6
- Maleachi 3:1-2
- Openbaring 6:16-17
- Nahum 1:7
- Nahum 1:7-8
- Nahum 1:9
- Nahum 1:10-11
- Nahum 1:12
- Nahum 1:13
- Nahum 1:14
- Nahum 2:1
- Nahum 2:2
- Nahum 2:3
- Openbaring 14 (vrije weergave van de spreker)
- Nahum 2:4
- Nahum 2:5
- Nahum 2:6
- Nahum 1:8
- Nahum 2:7-8

- Nahum 2:9-10
- Nahum 2:11
- Nahum 2:12
- Nahum 2:13
- Nahum 3:1-3
- Nahum 3:4
- Nahum 3:5
- Nahum 3:6
- Nahum 3:7-8
- Nahum 3:9
- Nahum 3:10
- Psalm 137:9
- Nahum 3:11
- Nahum 3:12
- Nahum 3:13
- Nahum 3:14
- Nahum 3:15-17
- Nahum 3:18
- Nahum 3:19

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.